

Arkivnr: 2014/17126-104
Saksbehandlar: Kathrin Jakobsen

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda		29.08.2017
Utval for opplæring og helse		05.09.2017
Utval for kultur, idrett og regional utvikling		13.09.2017
Fylkestinget		03.10.2017
Fylkesutvalet		20.09.2017

Vedtak av Regional plan for kompetanse og arbeidskraft

Samandrag

Fylkesutvalet vedtok 4. mai 2017 å sende på høyring og leggje ut til offentleg ettersyn, styringsgruppa sitt forslag til *Regional plan for kompetanse og arbeidskraft*. Fylkestinget skal no vedta endeleg plan etter høyringa.

Regional plan for kompetanse og arbeidskraft skal vere eit verktøy for å setje retning og samordne arbeidet med kompetanseutvikling i Hordaland. Hordaland står overfor store endringar i samfunns- og arbeidsliv på lik line med andre regionar både i Noreg og elles i verda. Dei store endringsdrivarane som globalisering, eldrebølga, det grønne skiftet og automatisering og robotisering vil setje nye krav til kompetanse.

Regional plan for kompetanse og arbeidskraft skal ruste Hordalandssamfunnet til å møte desse endringane. Nasjonale myndigheiter ønskjer å styrke regionalt folkevald nivå sitt kompetansepolitiske ansvar og samordningsrolle. Det betyr at Hordaland fylkeskommune må ta ei koordinerande rolle i dette arbeidet framover.

Planarbeidet har vore organisert med ei styringsgruppe som har vore politisk leia, arbeidsgruppe og temagrupper. Arbeidet starta formelt i fylkesutvalet i oktober 2015. Arbeidet har vore leia administrativt av Regionalavdelinga i samarbeid med Opplæringsavdelinga.

Det overordna målet med planen er betre balanse mellom tilbod og etterspurnad etter kompetanse og arbeidskraft i Hordaland gjennom eit forpliktande samarbeid mellom næringslivet, offentleg sektor og utdanningsaktørane

Planutkastet vart sendt på høyring 8. mai, med frist 22. juni. Innan fristen vart det motteke 18 høyringsinnspel. Høyringsinnspela støttar i store trekk opp om planen. Basert på innspela rår fylkesrådmannen til nokre presiseringar i planen. Det er dette forslaget som no vert lagt fram for Fylkestinget i Hordaland.

Forslag til innstilling

1. Med heimel i plan- og bygningslova § 8-4 vedtek Fylkestinget *Regional plan for kompetanse og arbeidskraft* med tilrådde endringar slik det kjem fram av saksframlegget.
2. I tråd med Regional planstrategi får Utval for opplæring og helse ansvar for regional plan for kompetanse. Grunna planen sin tverrsektorielle natur vil rapportering også gå til Utval for kultur, idrett og regional utvikling.
3. Fylkesrådmannen får fullmakt til gjere språklege endringar, samt rette opp og oppdatere tal og statistikk i tekst og figurar/tabellar.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Bård Sandal
fylkesdirektør regional utvikling

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg

- 1 Planutkast - Regional plan for kompetanse og arbeidskraft
- 2 Handlingsplan - Regional plan for kompetanse og arbeidskraft
- 3 Høyringsrapport - Regional plan for kompetanse og arbeidskraft
- 4 Høyringsuttaler samla - Regional plan for kompetanse og arbeidskraft

Fylkesrådmannen, 21.08.2017

1. Bakgrunn

Regional plan for kompetanse og arbeidskraft er forankra i Regional planstrategi for Hordaland 2017-2021 og Hordaland fylkeskommune sin verksemdstrategi.

Fylkesutvalet vedtok 4.mai 2017 å sende på høyring og leggje ut til offentleg ettersyn styringsgruppa sitt forslag til regional plan. Høyringsperioden var 8. mai til 22. juni 2017. For utfyllande informasjon om planforslaget som blei sendt på høyring – sjå sak til fylkesutvalsmøtet 4.mai 2017 (PS 111/2017).

Fylkestinget vedtar endeleg plan etter tilråding frå fylkesutvalet, kultur- og ressursutvalet, og opplærings- og helseutvalet.

Det endelege plandokumentet vil bli redigert etter vedtak i fylkestinget med bilete, illustrasjonar, statistikk og forord.

2. Generelt om høyringa

Planarbeidet i Hordaland har vore basert på brei medverknad frå regionale aktørar som har ei rolle på det kompetansepolitiske feltet. Desse aktørane har deltatt i styringsgruppe, arbeidsgruppe og temagrupper. I tillegg har Regionalt næringsforum (RNF) vore konsultert. Hordaland fylkeskommune har og arrangert eit dialogmøte i planprosessen.

Regional plan for kompetanse og arbeidskraft var på høyring i perioden 8. mai – 22. juni 2017.

I høyringa har det kome 18 skriftlege innspel frå kommunar, utdanningsinstitusjonar, næringsråd og politiske organ.

Alle høyringsinnspel med planfaglege vurderingar av oppfølging er presentert i ein høyringsrapport som er vedlegg til saka. Samledokument med alle innspela i fulltekst er også vedlegg til saka.

3. Innspel til planforslaget og tilrådde endringar

I det følgjande presenterast (A-E):

- Kort oppsummering av innhaldet i planforslaget som blei sendt på høyring
- Hovudmoment i høyringsinnspela som er mottatt
- Fylkesrådmannen sin kommentar/tilråding til om planforslaget bør endrast som følgje av høyringsinnspela og tilråding til innhald i endeleg planforslag.

Teksten er inndelt etter dei tre kapitla/plantema i planforslaget, samt mål og strategiar.

For utfyllande drøfting og oversikt over alle innspel og alle mindre endringar – sjå vedlagt høyringsrapport og vedlagt forslag til endeleg plan. Alle endringar er her markert med raud skrift.

A. Generelt

Innspel og tilrådde endringar

Positiv grunnhaldning til planforslaget

Høyringsuttalene gir i det store og heile tilslutning til planforslaget og ser på planen som eit viktig verktøy i arbeidet med kompetanseutvikling i Hordaland.

Kommentar og tilråding: Takast til orientering.

B. Mål og strategiar

Kort om innhald i planforslaget

Kapittelet inneheld overordna mål, strategiar for å nå dette målet og hovudmål for kvart av dei andre temakapitla i planen.

Overordna mål

Betre balanse mellom tilbod og etterspurnad etter kompetanse og arbeidskraft i Hordaland gjennom eit forpliktande samarbeid mellom næringslivet, offentleg sektor og utdanningsaktørane

Strategiar

Det er foreslått fire strategiar for dette samarbeidet:

1. Utvike eit samarbeid som dekkjer dei viktigaste sektorane i arbeidslivet og tar omsyn til geografiske skilnader
2. Koordinere arenaer og aktivitetar knytt til utvikling av kompetanse og karriererettleing i regionen
3. Sikre eit oppdatert kunnskapsgrunnlag om noverande og framtidig kompetansebehov i arbeidslivet
4. Systematisk bruk og fortolking av analysane for å tilpasse utdanningstilbodet til arbeidslivet sine behov

Hovudmål

I tillegg er det foreslått 3 hovudmål som presiserer ytterlegare kva vi ønskjer å oppnå gjennom denne planen:

1. Arbeidslivet i Hordaland skal ha naudsynt kompetanse for å kunne møte framtidige omstillingsbehov
2. Arbeidslivet i Hordaland skal ha tilgang til tilstrekkeleg og relevant arbeidskraft for å kunne oppretthalde drifta og ekspandere etter behov:
 - Arbeidslivet sitt behov for fagarbeidarar skal vere styrande for dimensjoneringa av fag- og yrkesopplæringa
 - Arbeidslivet sitt behov for spesialiserte fagutdanningar skal vere avgjerande for dimensjoneringa av utdanningstilboda på fagskulenivå
 - Arbeidslivet sitt behov for arbeidskraft skal tilleggjast vekt ved dimensjonering av utdanningar på universitets- og høgskulenivå som det er mangel på i den regionale arbeidsmarknaden
 - Betre samordning på tvers av utdanningsnivåa for å sikre meir gjennomgåande og heilskaplege utdanningsløp
3. Innbyggjarane i Hordaland skal ha tilstrekkeleg tilgang til profesjonell, offentleg og gratis karriererettleing, med vekt på karrierelæring, i den livsfasen dei er i.

For kvart av hovudmåla er det foreslått ei rekkje delmål.

Innspel og tilrådde endringar

Utviding av overordna mål

I høyringa kom det innspel om at planen burde ha styrking av næringslivet si konkurranseevne og bærekraft eksplisitt i hovudmålet.

Kommentar og tilråding:

Dette er eit innspel som er relevant, og som implisitt ligg som eit svar på kvifor hovudmålet er viktig. I endeleg planutkast er dette presisert i teksten som er knytt til det overordna målet.

Samarbeidsmodell

I høyringa er det spelt inn forslag om at samarbeidsmodellen må inkludere det kommunale nivået tydelegare.

Kommentar og tilråding:

Kommunane er særst viktige som både skuleeigar, arbeidsgjevar og tilretteleggjar for næringsutvikling, og vil ha ei naturleg rolle i eit slikt samarbeid. Dette ligg allereie inne i planteksten.

C. Ny kompetanse

Kort om innhald i planforslaget

Vi lever i eit samfunn som er i kontinuerleg endring. Utfordringa er å førebu Hordaland på ei framtid som er meir innovativ, kunnskapsbasert og produktiv, samt at den må ta med seg alle på vegen framover (fritt oversett frå OECD skills rapport Norway 2014). Planen skisserer tre behov:

1. Vidareutvikle kompetansen i arbeidslivet gjennom etter- og vidareutdanning

I utgangpunktet er det arbeidsgjevar sitt ansvar å vidareutvikle kompetansen til sine tilsette. Hovudutfordringa her er at Hordaland består av mange små og mellomstore bedrifter som verken har kapasitet eller ressursar til å sikre at bedrifta har den kompetansen som er påkravd.

2. Vidareutvikle kompetansen i arbeidslivet gjennom nye og endra utdanningstilbod

Nye behov for kompetanse i arbeidslivet kan og møtast gjennom å utvikle nye utdanningstilbod eller endre innhaldet i dei eksisterande utdanningane. I planprosessen er det og avdekka behov for meir generisk kompetanse på tvers av utdanningsretningane i form av innovasjon og entreprenørskap samt ferdigheiter som vil bli etterspurd i framtidens arbeidsliv.

3. Vidareutvikle kompetansen til dei utan utdanning og dei med utdanning som ikkje lenger blir etterspurd

Jo meir kompetanseintensivt samfunnet blir, jo større er sjansane for at dei som ikkje har utdanning fell utanfor arbeidsmarknaden. Som følgje av oljekrisa har vi og sett at dei som har formell utdanning i større grad er blitt arbeidsledige. Desse vil ofte ha behov for vidareutdanning for å kunne gå inn i jobbar med andre kompetansekrav.

Ei heilskapleg og fleksibel innretting av verkemiddel på tvers av styringsnivåa er naudsynt for å sikre god kompetanseutvikling for alle innbyggjarane.

Innspel og tilrådde endringar

Avgrensing av planen

Det har kome innspel i høyringa om at det burde vere meir konkrete tiltak for inkludering av flyktningar og andre grupper som fell utanfor arbeidslivet i planen.

Kommentar og tilråding:

I planen er det ikkje framsett eksplisitte løysingar for ulike grupper som fell utanfor arbeidslivet, men utanforskap er meir generelt sett i lys av korleis utdanningssystemet saman med NAV kan gi eit tilbod til dei som ikkje har fullført ei utdanning.

Konkretisering av kompetansebehov

Nokre høyringsinnspel uttrykker at dei ønskjer ei større konkretisering av kompetansebehova, spesielt i offentleg sektor og i næringar som t.d. landbruk og reiseliv.

Kommentar og tilråding:

Konkrete kompetansebehov i viktige sektorar i Hordaland er ikkje omtala eksplisitt i planen.

Målet for planprosessen har vore å etablere eit system som gjer oss rusta til møte eit samfunn i kontinuerleg endring, mellom anna ved auka samarbeid regionalt og gjennom konkrete tiltak. Det har vore eit bevisst val å ikkje gå inn i utvalde næringar som utgangspunkt for arbeidet. Som oppfølging av planen er det i tiltak 4.1 føreslått å fremje ordningar for å identifisere kompetansebehov i arbeidslivet som grunnlag for utvikling av konkrete etter- og vidareutdanningstilbod og nye utdanningar.

Små og mellomstore bedrifter

I høyringa vart behova til små og mellomstore bedrifter understreka.

Kommentar og tilråding:

Det er behov for ekstraordinære tiltak, spesielt for små og mellomstore bedrifter som står utanfor etablerte klyngesamarbeid. Dei treng hjelp til både å identifisere behov og å finansiere etter- og vidareutdanning for sine tilsette når gevinsten av ei slik investering ligg fram i tid. I tiltak 4.1 er det framsett forslag om å samordne moglege finansieringsordningar for å sikre arbeidstakarar i små og mellomstore bedrifter relevant etter- og vidareutdanning.

Støtte til etter og vidareutdanning

Eit anna høyringsinnspel til dette kapittelet er at det er viktig å utvikle ei realistisk ordning kor ein ikkje mister støtte frå NAV om ein tar vidare- eller etterutdanning.

Kommentar og tilråding:

Problemstillinga rundt dei som fell utanfor arbeidsmarknaden er belyst i kapittel 4, særleg med tiltak om å kunne kombinere økonomiske ytingar og utdanning. Tiltak 4.2 føreslår å samordne relevante verkemiddel og støtteordningar for dei som har falle ut av arbeidsmarknaden og dei som ikkje har fullført utdanning.

D. Tilstreккеleg og relevant arbeidskraft**Kort om innhald i planforslaget**

For at arbeidslivet skal ha tilgang til tilstrekkeleg arbeidskraft må utdanningane i størst mogleg grad dimensjonast i høve til arbeidslivets behov. Dette vil vere mogleg gjennom samhandling og god planlegging.

Dei tre utdanningsnivåa har ulik tilknytning til arbeidslivet, men ei felles utfordring for alle utdanningsnivåa er å kartlegge omfanget av arbeidslivet sitt behov. Dette må leggjast til grunn for dimensjoneringa av tal elevplassar, læreplassar og studieplassar. Samstundes er det fleire andre faktorar som påverkar kor mange kandidatar som kjem ut på arbeidsmarknaden, t.d. tal søkjarar til studia, gjennomføringsgrad og kor mange som blir verande i regionen. Det som er viktig er å finne det riktig balansepunktet, og det vil kunne variere mellom utdanningane.

For fag- og yrkesopplæringa er det eit mål at alle kvalifiserte søkjarar skal få tilbod om læreplass. Her må ein finne det riktige balansepunktet mellom tal elevplassar og læreplassar, og partane i arbeidslivet og fylkeskommunen må følgje dette opp på kvar sine område. Det som blir peika på i planen, er at denne jobben i større grad må gjerast på lokalt nivå. Skulane må ta eit større ansvar enn i dag for at det er tilstrekkeleg læreplassar for dei elevkulla som startar opp.

Fagskuleutdanning er ein veg til meir utdanning for fagarbeidarane og dette må tydeleggjerast i større grad. Fagskulen har ein større fleksibilitet i tilpassing av studieplassar til søkjartal og konjunkturskifte i samfunnet enn dei andre utdanningsinstitusjonane, men dagens system legg likevel begrensingar på fagskulen si evne til å dimensjonere utdanningstilboda i tråd med arbeidslivets behov. Her må det øvast påtrykk på nasjonale myndigheiter slik at fylkeskommunen kan ta ut potensialet i denne ordninga.

Universitet og høgskule har og eit ansvar for å forsyne arbeidslivet regionalt med den arbeidskrafta og kompetansen som er nødvendig. Dei høgare utdanningsinstitusjonane bør difor etablere ein betre oversikt over på kva fagområde arbeidslivet i Hordaland har problem med å rekruttere arbeidskraft. Med utgangspunkt i dette må det vurderast kva verkemiddel som bør nyttast for å sjå til at dette behovet blir dekkja.

Planen peikar og på at utdanningssystemet må sjåast som ein heilskap. For å få elevane til å gjennomføre på ein god måte, er det viktig med meir samhandling mellom vidaregåande utdanning og universitet og høgskule.

Innspel og tilrådde endringar

Konjunktursvingingar

Korleis kan dei vidaregåande skulane verta meir robuste for svingingar i konjunktur og elevtal? Her er planen taus.

Kommentar og tilråding:

I tiltak 5.4 er det føreslått å utarbeide ein beredskapsplan for tiltak som kan kompensere for vanskar som konjunktursvingingar medfører for gjennomføring av opplæring, til dømes opprette vg3 i skule. Det er lagt til i planen at ein og må prøve å utvikle metodar for å fange opp konjunktursvingingar og justere tilbodet på yrkesfag i samsvar med dette.

Nedlegging av skular

Fleire høyringsinnspel frå Sunnhordland seier at det ikkje er samsvar mellom dei gode intensjonane i planen og realitetane når det i skulebruksplanen er fatta vedtak om å leggje ned skulane på Rubbestadneset og i Etne, og at vedtaka difor må gjerast om.

Kommentar og tilråding:

Målet med skulebruksplanen er å sjå på utdanningstilbodet i ein region i samanheng, ikkje berre kommune for kommune, slik at næringslivet i heile regionen får dekkja sitt tilbod. Dette har og vore intensjonen i høve til Sunnhordland. Nedlegginga av Etne vidaregåande skule er eit gjennomført politisk vedtak. Fylkesrådmannen ser ikkje at det er grunnlag for å gjere om vedtaket om nedlegging av Rubbestadneset vidaregåande skule ut frå innrettinga i Regional plan for kompetanse og arbeidskraft.

Heilskapleg utdanningssystem

Behovet for eit heilskapleg utdanningssystem er understreka i fleire høyringsuttalar. Meir konkret vert det i høyringsuttalane peika på grunnskulen si rolle som fundament for vidare utdanningsval og kunnskap.

Kommentar og tilråding:

Planen understrekar at det må etablerast fleire overgangar mellom vidaregåande utdanning, fagskule og universitet og høgskule, slik at fagbrev kan vere første steg på ein veg mot bachelor- og mastergrad. For å få dette til må ein ta utgangspunkt i eit breiare kunnskapssyn, der fagarbeidaren sin kompetanse blir teljande ved inntak til høgskule og universitet. Det vil og kunne bidra til at fleire ungdommar vel yrkesfag ved inngang til vidaregåande skule ved at risikoen for feilval blir mindre. Grunnskolen si rolle er ytterlagre presisert i planutkastet.

Fråfall

Det må sikrast at det er god dialog og godt samarbeid mellom grunnskule og vidaregåande skule, ikkje minst for å motverke fråfall (29500 i alderen 25-49 år utan fullført vidaregåande opplæring i 2015).

Kommentarar og tilråding:

Problemstillinga kring fråfall er ikkje eksplisitt tatt opp i planen, men er ei problemstilling å ta opp i eit framtidig samarbeidsforum for å sikre at det vert ivaretatt av relevante aktørar.

E. Karriererettleiing

Kort om innhald i planforslaget

Karriererettleiing vert i høyringsuttalane trekt fram som eit viktig middel for å sikre at elevar og arbeidstakarar vert rusta for ein arbeidsmarknad i kontinuerleg endring. Endringskompetanse vert sentralt. Kvart individ vil i større grad måtte tilpasse seg eit skiftande arbeidsliv.

I planen er det sett mål om at innbyggjarar i alle aldrar blir sikra eit tilbod om karriererettleiing og at alle offentlege aktørar på feltet arbeider for felles standard for kva som er kvalitet. Karriererettleiing er både eit

verkemiddel for å utvikle den einsskilde sin karrierekompetanse og for at arbeidslivet skal få tilgang til den kompetansen dei har behov for.

Det er viktig at karriererettleiinga er gjenkjenneleg for elevane når dei flyttar på seg på langs eller tvers i utdanningssystemet. Det er lite kontakt og samarbeid om karriererettleiing mellom vidaregåande skule og universitet og høgskule i dag.

Faget utdanningsval i ungdomsskulen er skuleeigar sitt ansvar. Dette faget skal gi elevane eit betre grunnlag for val av vidaregåande utdanning og yrke. Grunnskulen har fått ei viktig rolle etter innføring av faget. Her vert fundamentet for karriererettleiing og karrierelæring lagt. Fokus på karriererettleiing i lærarutdanningane og tilbod om vidareutdanning i dette temaet kan bidra til å heve kompetanse til dei som skal undervise i faget utdanningsval. Ei anna utfordring er at kunnskap om arbeidslivets behov blant rådgjevarane i vidaregåande og grunnskule er per i dag liten. Det blir i større grad lagt vekt på informasjon om val av yrke og utdanning enn på informasjon om arbeidsmarknaden. I planen er det drøfta korleis rådgivarar kan auke kjennskapen til den lokale arbeidsmarknaden. Noko av utfordringa med å halde seg oppdatert på arbeidsmarknaden og innhaldet i ulike yrke er at ting endrar seg fort. Ein arena der dei ulike aktørane kan møtast fast for å utveksle informasjon og utfordringar, både i arbeidslivet og i skulen, vil kunne bidra til auka kunnskap om arbeidsmarknaden.

Karriererettleiing må og vere eit tilbod til vaksne. Dette vil kunne føre til meir bevisste utdannings- og karriereval undervegs i yrkeskarrieren. Karrieresentra i fylka er eit tilbod til vaksne over 19 år. I Hordaland er et eit karrieresenter i drift, Karriere Sunnhordland. I planen blir det foreslått at denne ordninga må utvidast til fleire delar av fylket.

Innspel og tilrådde endringar

Grunnskulen si rolle

I høyringsinnspela er det tatt fram at grunnskulen må få ei tydelegare rolle i karriererettleiinga. Samarbeid for å bidra til motivasjon, interesse og gode val i vidare utdanning startar i grunnskulen. Planen må tydelegare si noko om korleis vi konkret skal trekka inn den delen av utdanninga som i stor grad legg grunnlaget for val i utdanningsløpet.

Kommentarar og tilråding:

Større involvering av grunnskulen, fordrar tettare samarbeid mellom kommunane og fylkeskommunen/høgare utdanningsinstitusjonar. Dette er ivaretatt i kapittel 5.4 og kapittel 6 i planen gjennom tettare samarbeid mellom rådgjevarar på ulike utdanningsnivå

Undervisningskompetanse

Karriererettleiing bør ha ei eiga utdanning/spesialisering. Dette vil gje betre status, så ikkje rådgjeving vert ein salderingspost. Nyttan av dette er understreka frå fleire høyringsinstansar.

Kommentarar og tilråding:

Det er per i dag ikkje krav til kompetanse for å undervise i faget utdanningsval, men det er foreslått karriererettleiingsfaglege kompetansekrav, i både grunnskule og vidaregåande skule.

Involvering av næringslivet

I høyringa er det meir konkret gitt innspel om å auke involvering av næringsliv i karriererettleiinga, særleg på lokalt nivå.

Kommentarar og tilråding:

Kapittel 6 i planen viser til behovet for ein arena der dei ulike aktørane kan møtast fast for å utveksle informasjon og utfordringar, både i arbeidslivet og i skulen. Det vil kunne bidra til auka kunnskap om arbeidsmarknaden. Næringslivet kan involverast i dette arbeidet. Dette vil bli presisert i endeleg plandokument

5. Kva betyr planen for Hordaland fylkeskommune?

Regional plan for kompetanse og arbeidskraft er ein plan for alle aktørane i det kompetansepolitiske arbeidet i Hordaland. Hordaland fylkeskommune har ei sentral rolle i dette arbeidet, både som samfunnsutviklar og som skuleeigar.

5.1 Samordningsrolle

Regjeringa har gjennom Nasjonal kompetansepolitisk strategi 2017–2021 blitt einig med dei åtte hovudorganisasjonane og dei andre strategipartane om å «styrke regionalt folkevalgt nivå kompetansepolitiske ansvar og samordningsrolle, og legge bedre til rette for regionalt samarbeid mellom ulike kompetanseaktører». Såframt samanslåingsprosessen endar med om lag ti fylkeskommunar, vil Kunnskapsdepartementet gje fylkeskommunane ansvar for å leggje til rette for samarbeid mellom arbeidsliv og utdannings- og opplæringsaktørar om behov og tilrettelegging for utdanning og kompetanseutvikling (Prop. 84 S 83 Ny inndeling av regionalt folkevalt nivå).

Gjennom å ta initiativ til å utarbeide ein regional plan for kompetanse og arbeidskraft, har Hordaland fylkeskommune vist vilje og evne til å ta denne utfordringa på alvor. Men jobben er berre så vidt begynt. Det er svært viktig at Hordaland fylkeskommune tar ei aktiv rolle når planen no skal implementerast og samordnar det kompetansepolitiske arbeidet i fylket.

5.2 Lokalisering av utdanningsinstitusjonar og utdanningstilbod

Som skuleeigar har Hordaland fylkeskommune eit særskild ansvar for at næringslivet lokalt får tilgang til fagarbeidarar som er nødvendig for å kunne møte omstillingsbehov og ekspandere. Dette gjeld også offentleg sektor som skal levere tenester til befolkninga. Lokalisering av utdanningsinstitusjonane og utdanningstilboda vil difor ha betydning for om arbeidslivets behov på lokalt nivå blir dekkja. Eit spreidd utdanningstilbod bør i utgangspunktet samsvare med næringsstrukturen. Generelt vil det vere slik at jo nærare føretaka er lokalisert utdanningsinstitusjonane, jo lettare vil det vere å få tilgang på kompetent arbeidskraft. Det betyr ikkje at utdanningstilbodet må liggje i same bygd som føretaka, og heller ikkje i same kommune. Det som er viktig er å avdekke kor stort nedslagsfelt den einskilde vidaregåande skule har og kor stor mobilitet elevar som skal starte på yrkesfag og lærlingar har, spesielt dei som bur utanfor bergensområdet. Dette må Hordaland fylkeskommune ta omsyn til i sitt arbeid med skulebruksplanen for å kunne oppfylle ambisjonane i regional plan for kompetanse og arbeidskraft.

I høve til sentraliserte utdanningstilbod, slik som Fagskolen i Hordaland, må det vurderast om nokre tilbod kan desentraliserast eller om det er mogleg å tilby nett- eller fjernundervisning.

5.3 Dimensjonering av yrkesfagutdanninga

Det er eit gjennomgåande prinsipp i planen at arbeidslivets behov skal leggjast til grunn for dimensjoneringa av utdanningstilboda. For fagutdanninga skal det vere styrande, medan for dei spesialiserte utdanningane som Fagskolen i Hordaland tilbyr, skal arbeidslivets behov vere avgjerande. Gevinsten for arbeidslivet er tydeleg, men og for elevane er det viktig at tal elevplassar er i samsvar med arbeidslivet sitt behov, slik at dei får tilbod om læreplass og dermed får moglegheit til å fullføre utdanninga. Dersom elevane sine ønske i for stor grad blir lagt til grunn for dimensjoneringa av tal elevplassar, vil det auke sjansen for at mange står utan læreplass etter to år i skole. Å minimere behovet for studieplassar på Vg3 er soleis eit suksesskriterium. Det viser seg at det ikkje er eit 1:1 forhold mellom tal elevplassar og tal læreplassar, det er og mange andre faktorar som påverkar dette utfallet. Utfordringa for Hordaland fylkeskommune er å finne det riktige balansepunktet. Hordaland fylkeskommune er tillagt eit særskilt ansvar for dette i planen, men oppgåva må løysast gjennom det etablerte trepartssamarbeidet i fylket, der alle gjer ein jobb for å nå målet. I tillegg må aktørane lokalt ta eit større ansvar, både dei vidaregåande skulane, kommunane og lokalt næringsliv. Gode prognosar og analysar vil her vere påkravd.

Hordaland fylkeskommune har fleire verkemiddel på dette feltet; gjennom yrkesfagkoordinatorar ved skulane, samarbeidsavtalar mellom skulane og bedriftene i regionen og støttetiltak til bedriftene for å sikre at flest mogleg lærlingar gjennomfører utdanninga. Desse ordningane må følgjast opp og vidareutviklast.

5.4 Utnytte fagskolen sin fleksibilitet

Fagskolen er det utdanningsnivået som har størst fleksibilitet og kapasitet til å skreddarsy utdanningstilbod for arbeidslivet. Fagskuletilboda skal spegle det behovet arbeidslivet har for spesialiserte utdanningar knytt til ein bransje eller ei verksemd. Utdanninga gir praktiske ferdigheiter til å løyse spesialiserte oppgåver eller spisskompetanse for å utvikle arbeidsmetodar, produkt eller tenester.

Gjennom ansvaret for fagskulane har Hordaland fylkeskommune ein unik moglegheit til å syte for at arbeidslivet får tilgang til spesialisert fagkompetanse som i neste runde kan vere avgjerande for at bedrifter klarer å møte framtidige utfordringar og aller helst ekspandere vidare. Her er det viktig at fagskolen er i tett dialog med arbeidslivet for å avdekke behovet for kompetanse og raskt klarer å tilby utdanningar som dekkjer dette behovet. Fylkespolitikarane har allereie gitt styret for Fagskolen i Hordaland signal om å innrette utdanningstilboda mo omstilling, innovasjon og grønt skifte. Dette må følgjast opp.

5.5 Fylkeskommunalt ansvar for karriererettleiing

Hordaland fylkeskommune er i likskap med kommunane lovpålagt å ha ei rådgjevingsteneste, og det er viktig for samfunnet at kompetanse og kvalitet i denne har høg prioritet. Forpliktande nettverk og samhandling mellom desse og det regionale arbeidsliv og øvrige utdanningsinstitusjonar er ein nøkkelfaktor. Hordaland fylkeskommune bør gå føre med eit godt eksempel for kommunane med ei kvalitativ god rådgjevarteneste for elevar og lærlingar i vidaregåande opplæring.

Rettleiingstenesta i grunnskule og vidaregåande skule er ein av fleire viktige komponentar i karriererettleiingstenesta i fylket. Fylkesutvalet vedtok i juni 2017 å styrke og utvide tilbodet om karriererettleiing for vaksne i Hordaland gjennom etablering av Karriere Hordaland sine 3 karrieresenter. Ambisjonen bør vere at det etablerast karrieresenter i alle regionane.

I kraft av si samfunnsutviklarrolle skal Hordaland fylkeskommune vere ein drivar i utviklinga av ei heilskapleg karriererettleiingsteneste i fylket. Eit regionalt tverrsektorielt og tverretatleg forpliktande samarbeid rundt karriererettleiing er ein kjernekomponent i samfunnsutviklinga fordi det er limet mellom ei rekkje av våre samfunnssystem - utdanning, opplæring, velferd og arbeidslivet. Det er ein kritisk faktor at desse komplekse systema arbeider effektivt saman for å løyse komplekse utfordringar.

Fylkeskommunen må særleg ta ansvar for livsløpsperspektivet i karriererettleiinga, og få til forpliktande samarbeid mellom alle aktuelle aktørar; frå barnehage, via skule og opplæring til eit langt arbeidsliv. Karriere Hordaland er tillagt oppgåver på dette området og skal stimulere til tettare samarbeid mellom alle relevante aktørar innan karriererettleiing i fylket vårt.

6. Handlingsplan

Som del av planen er det utarbeidd ein handlingsplan. Her blir det peika på sentrale område der det krevst handling. For kvart av desse områda er det foreslått eit eller fleire tiltak for å nå måla i planen. Dette er basert på forslag som er kome opp i prosessen. Det er og lagt inn forslag til kven som skal være ansvarleg for tiltaka, samarbeidspartnarar og kven som skal finansiere tiltaka. Dette er ikkje ein handlingsplan berre for Hordaland fylkeskommune, men for alle samarbeidspartnarane.

7. Budsjettmessige konsekvensar

Skal ein oppfylle intensjonane i planen, må det definerast eit tydeleg ansvar for samordning, styring og oppfølging. Hordaland fylkeskommune bør i kraft av si samfunnsutviklarrolle ta dette ansvaret. Dette vil med

anna omfatta ansvar for sekretariatet og samordning av tiltak som skal gjennomførast. Ei slik oppgåve vil krevje personalressursar som ligg utanfor gjeldande budsjettamme.

Nokre av tiltaka i handlingsplanen kan løysast innafor budsjetta til dei aktørane som er involverte. Andre tiltak vil, dersom dei skal realiserast, krevje ekstra løyvingar, anten prosjektmidlar, statlege løyvingar eller at aktørane sjølve løyver ekstra midlar.

For Hordaland fylkeskommune sin del vil finansiering av relevante tiltak i nokon grad krevje ekstra løyvingar, som til dømes etablering av fleire karrieresenter. Det vil krevje eiga politisk behandling og vil bli lagt fram som eigne saker. Dei fleste tiltaka i planen der Hordaland fylkeskommune står som ansvarleg eller som samarbeidspartnar, vil i stor grad berre krevje personalressursar.

Andre tiltak er tett knytt opp mot aktivitetar fylkeskommunen allereie gjer, og vil krevje auka merksemd og prioritet. Utover dette vil den konkrete utforminga av tiltaka og omfanget av desse, avgjere kostnadene. Dette gjeld til dømes finansieringsordningar for kompetansehevingstiltak for tilsette i små og mellomstore bedrifter og for personar utan fullført vidaregåande utdanning, dersom dagens ordningar ikkje kan løyse behovet. Dette er det for tidleg å seie noko om.

Planen og tiltaka set krav til eit godt kunnskapsgrunnlag. Det betyr at det må prioriterast ressursar til utarbeiding og gjennomføring av analysar og kartleggingar. Mykje av dette kan samarbeidspartnarane gjere sjølve. Hordaland fylkeskommune har ei eiga eining med høg kompetanse på denne type arbeid. Til dei større analyseprosjekta kan det likevel vere naudsynt å innhente ekstern hjelp.

8. Rullering og rapportering

Det vil bli rapportert på handlingsprogrammet årleg. I tråd med Regional planstrategi får Utval for opplæring og helse ansvar for regional plan for kompetanse. Grunna planen sin tverrsektorielle natur vil det også bli rapportert til Utval for kultur, idrett og regional utvikling (KIRU).

Planen vil bli revidert kvart fjerde år. Handlingsprogrammet kan reviderast oftare avhengig av kva vurderingar som vert gjort i samband med den årlege rapporteringa.

I den årlege rapporteringa vil det og bli rapportert på indikatorar som viser i kva grad vi har nådd måla i planen (sjå tabell nedanfor).

Mål	Delmål	Indikator
Betre balanse mellom tilbod og etterspurnad etter kompetanse og arbeidskraft i Hordaland gjennom eit forpliktande samarbeid mellom næringslivet, offentleg sektor og utdanningsaktørane		Arbeidsløysedata (spesielt differansen mellom utlyste stillingar og ledige etter yrke)
Arbeidslivet i Hordaland skal ha naudsynt kompetanse for å kunne møte framtidige omstillingsbehov		Del verksemder som seier at dei har naudsynt kompetanse for å møte framtidige omstillingsbehov
	Samordna innsats for å identifisere arbeidslivets behov for ny kompetanse	Næringar/sektorar som er kartlagt og analysert

	Betre samkøring mellom verkemiddelapparatet og utdanningssystemet for å vidareutvikle kompetansen i arbeidslivet og til dei som står utanfor arbeidsmarknaden	Tal utdanningstilbod finansiert via offentlege støtteordningar
	Effektiv og kunnskapsbasert dialog for å utvikle utdanningstilbod i regionen tilpassa arbeidslivets behov	Tal nye eller endra utdanningstilbod basert på samarbeid med arbeidslivet
Arbeidslivet i Hordaland skal ha tilgang til tilstrekkeleg og relevant arbeidskraft for å kunne oppretthalde drifta og ekspandere etter behov		Del verksemder som seier at dei har tilgang til tilstrekkeleg og relevant arbeidskraft
Arbeidslivet sitt behov for fagarbeidarar skal vere styrande for dimensjoneringa av fag- og yrkesopplæringa		Del verksemder som seier at dei har tilstrekkeleg tilgang til <i>fagarbeidarar</i>
	Alle kvalifiserte søkjarar skal få tilbod om læreplass ved at partane i arbeidslivet og fylkeskommunen forpliktar seg til å gjere fag- og yrkesopplæringa meir føreseieleg	Del søkjarar med nødvendige kvalifikasjonar som får tilbod om læreplass
	Betre samarbeid mellom dei vidaregåande skulane og arbeidslivet lokalt slik at talet på elevplassar samsvarer med talet på læreplassar.	Del elevar på yrkesfag som fullfører fagutdanning per skole
	Auka opplæringskapasitet i arbeidslivet ved å få fleire bedrifter til å bli lærebedrifter	Tal på læreplassar og elevplassar
		Tal lærebedrifter per fagområde
Arbeidslivet sitt behov for spesialiserte fagutdanningar skal vere avgjerande for dimensjoneringa av utdanningstilboda på fagskulenivå		Del verksemder som seier at dei har tilstrekkeleg tilgang til <i>fagskulekandidatar</i>
	Auka fleksibilitet og evne til å snu seg etter skiftande kompetansebehov i regionen gjennom å opprette og legge ned utdanningstilbod	Tal studieplassar innafor fagområde som er skreddersydd arbeidslivet/tal nedlagde studieplassar/tal nyoppretta studieplassar/del studentar som får relevant jobb etter studiet
	At fagskulane framstår som eit tydeleg skuleslag på tertiært nivå med klårt skilje frå vidaregåande utdanning	Kjennskap til fagskule blant bedrifter og elevar
	Gode økonomiske føresetnader som sikrar moglegheiter for vekst i fagskuleutdanninga	Auke i tal studieplassar
Arbeidslivet sitt behov for arbeidskraft skal tilleggjast vekt ved dimensjonering av utdanningar på universitets- og høgskulenivå som det er mangel på i den regionale arbeidsmarknaden		Del verksemder som seier dei har tilstrekkeleg tilgang til <i>kandidatar med relevant høgare utdanning</i>

	Utdanne nok kandidatar med relevant kompetanse til å møte behova i den regionale arbeidsmarknaden	Del studentar som søker/får relevant jobb i Hordaland
	Betre kjennskap i arbeidslivet til kva kompetanse uteksaminerte kandidatar frå universitet og høgskule har	Grad av kjennskap til utdanningar frå universitet og høgskule blant bedriftene
Betre samordning på tvers av utdanningsnivåa for å sikre meir gjennomgåande og heilskaplege utdanningsløp		Tal gjennomgåande utdanningsløp for fagarbeidarar
		Del studentar med fagbrev
		Del vidaregåande skular med samarbeid med universitet og høgskule
Innbyggjarane i Hordaland skal ha tilstrekkeleg tilgang til profesjonell, offentleg og gratis karriererettleiing, med vekt på karrierelæring, i den livsfasen dei er i	Karriererettleiingstenestene i Hordaland skal vere fagleg oppdaterte og ha tilgang til oppdatert kunnskap om framtidige kompetansebehov i arbeidslivet	Del rådgjevarar med tilleggsutdanning/kurs, el.l
		Del faglærarar i ungdomsskulen som underviser i faget Utdanningsval som har tilleggsutdanning/kurs, el.l
	Karriererettleiing ved utdanningsinstitusjonane skal omfatte elevar, lærlingar og studentar på alle nivå og vere gjenkjenneleg på tvers av utdanningsnivåa	Grupper som ikkje får tilgang til karriererettleiing
	Karriererettleiing skal vere tilgjengeleg for alle vaksne innbyggjarar	Kontaktpunkt mellom utdanningsnivåa om karriererettleiing
		Tal regionsenter med karriererettleiingstilbod